

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/88 – 2023/275
Toplantı Tarihi/Sayısı : 11.1.2024/37
Karar Numarası : 2024/19
Başvuran : B. Ş.
Başvuran Vekili : -
Adres : Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Kurum/Kişi : Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın maddi sorunlar yaşamasına rağmen bulunduğu ceza infaz kurumunun kendisine gerekli yardımları sağlamadığı, işkence ve kötü muameleye maruz kaldığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Maddi problemleri olduğunu,

b. Kurum döner sermaye bütçesinden çay, telefon kartı gibi ihtiyaçlarının karşılanmadığını,

c. Tarafına yalnızca temizlik malzemelerinin verildiğini, ancak verilen malzemelerin yetersiz miktarda ve açık şekilde teslim edildiğini,

ç. 21/12/2022 tarihinde infaz ve koruma memurları tarafından darp edildiğini, darp fiilinin güvenlik kameralarının göremeyeceği alanlarda gerçekleştirildiğini,

d. Söz konusu uygulamalar nedeniyle psikolojisinin olumsuz etkilendiğini ve 22/12/2022 tarihinde koğuşunda yangın çıkarttığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın 19/4/2019 tarihinde Kuruma nakledildiği,

b. Başvuran ile Kurumda bulunduğu süre boyunca toplam 38 kez bireysel görüşme gerçekleştirildiği, görüşmelerde başvuranın son birkaç ay içerisinde ekonomik sorunlar yaşadığının öğrenildiği,

c. Görüşmelerin akabinde Kurum sosyal marketinde yetişkin mahpuslar için bulundurulmuş malzemeler ile başvuranın ihtiyaçlarının karşılanmaya çalışıldığı, ancak markette başvuranın talep ettiği bazı malzemelerin bulunmaması sebebiyle taleplerinin tamamının karşılanamadığı,

ç. Bununla birlikte başvurana sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına başvurması için yol gösterildiği,

d. Türk Kızılayı Kırıkkale Şubesi tarafından Kurumda maddi sorunlar yaşayan mahpuslara kıyafet yardımı gönderildiği ve gönderilen kıyafetlerin mahpuslara dağıtıldığı,

e. Ekonomik sorunlar yaşayan mahpuslar için sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları ve Ankara

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Eczacılar Odasından hijyen malzemelerinin talep edildiği ve ilgili kurumlardan cevap beklendiği,

f. Taleplere rağmen yetişkin mahpuslara aynı yardımların yapılmasını sağlamakta güçlük çekildiği, yetişkin mahpuslara yönelik herhangi bir aynı yardım yapıldığı takdirde başvuranın da faydalanmasının sağlanacağı ifade edilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle; başvurusunda yer verdiği hak ihlallerinin sürdüğü ve muhatap İdarenin cevaplarının gerçekleri yansıtmadığı belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi şöyledir:

"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek."

6. Mezkûr Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. Kuruma başvuru, illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar aracılığıyla da yapılabilir. Başvuru hakkının etkin bir şekilde kullanılmasına hiçbir surette engel olunamaz. Başvurulardan herhangi bir ücret alınmaz.

(...)

(8) 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

(...)"

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda Kurumun görev alanına girip girmediği yönünden de incelenir."

8. Mezkur Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

9. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Başvuran, maddi durumu yetersiz olmasına rağmen Kurum döner sermaye bütçesinden çay, telefon kartı gibi ihtiyaçlarının karşılanmadığını, kendisine yalnızca temizlik malzemelerinin verildiğini, ancak verilen malzemelerin yetersiz miktarda ve açık şekilde teslim edildiğini iddia etmektedir. Muhatap İdare; başvuranın ekonomik problemler yaşadığı iddiası üzerine başvurulan görüşüldüğünü, görüşme sonrası başvurulan Kurumun sosyal marketinde bulunan eşyalardan yardım yapıldığını ve konu hakkında sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına başvuru yapması için başvurulan yol gösterildiğini, Türk Kızılayı Kırıkkale Şubesinde Kurumda bulunan ve maddi yetersizlik yaşayan diğer mahpuslar ile birlikte başvuran adına da kıyafet yardımı talebinde bulunulduğunu ve gelen aynı yardımların ilgili kişilere teslim edildiğini, bununla birlikte maddi yetersizlik yaşayan mahpuslar için sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarından ve Ankara Eczacı Odasından hijyen malzemesi yardımı talep edildiğini, ilgili kurumlardan yanıt beklendiğini, her ne kadar talepte bulunulsa da yetişkin mahpuslara aynı ve nakdi bağışların bulunmasında güçlük yaşandığını, Kurum sosyal marketinde başvuranın talep ettiği malzemelerin bulunmaması sebebiyle taleplerinin tamamının karşılanmadığını, yetişkin mahpuslar için aynı ve nakdi yardımların yapılması halinde başvuranın da yeniden bu yardımlardan faydalanması sağlanacağı belirtilmiştir.

13. 27/7/2007 tarihli ve 46/1 sayılı Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün Genç Yetişkin Hükümlü ve Tutukluların Eğitim ve İyileştirilme İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında Genelge'sinin "Yardım Kuruluşları" başlıklı 10/B bölümünün ilgili kısmı şöyledir:

"(1) 9/12/2004 tarih ve 25665 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5263 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilâtı ve Görevleri Hakkında Kanun uyarınca, yoksul veya mağdur vatandaşlar ile ailelerine yardım yapılmaktadır.

(2) Hükümlü ve tutukluların kendileri ve/veya aileleri için sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfından ceza infaz kurumları aracılığıyla aynı veya nakdi yardım talep etmeleri hâlinde aşağıdaki esaslara göre işlem yapılacaktır:

(...)

b) Yardım hükümlü veya tutuklu için isteniyorsa kurumun bulunduğu, ailesi için isteniyorsa ikamet ettikleri il veya ilçedeki sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfı başkanlıklarına kurum müdürlükleri tarafından doğrudan başvuru yapılacaktır.

(3) Sivil toplum kuruluşları ile bağlantıların kurulması, mevcut ilişkilerin geliştirilmesi için eğitim servisi, psiko-sosyal yardım servisi görevlileri ve eğitimden sorumlu 2. müdür görevlendirilecektir. Ceza infaz kurumlarında yürütülen eğitim çalışmalarının desteklenmesi ve sosyal kültürel faaliyetlerin düzenlenmesi, iş ve meslek eğitimi kurslarına katılan maddî durumu yetersiz hükümlü ve tutuklulara malzeme temin edilmesi, ihtiyacı olan hükümlü ve tutuklulara yardım yapılması ve yararlı görülen diğer

konularda eğitim kurulu kararı alınarak sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapılacaktır.”

14. Başvuranın iddialarına yönelik muhatap İdare, başvuranın maddi durumunun yetersiz olduğu öğrenildikten sonraki sürece dair bilgi/belgeleri Kurumumuzla paylaşmıştır. Bunun üzerine başvuran da sürece yönelik bilgi/belgelere cevabi yazısında yer vermiştir. İlgili belgeler üzerinde yapılan incelemede; başvuranın 17/10/2022 tarihli dilekçesinde Kurum tarafından kendisi adına sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına yazı gönderilmesi ve tarafına nakdi yardım yapılmasını talep ettiği, bunun üzerine 20/10/2022 tarihinde başvuranın dilekçesinin Keskin Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına gönderildiği, ilgili Vakfın cevabi yazısında yaptığı yönlendirme üzerine başvuranın talebinin Dinar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına gönderildiği, 25/11/2022 Dinar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından başvuranın talebinin reddedildiği, başvuranın talepleri hakkında 3/1/2023 ve 5/1/2023 tarihli Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün cevabi yazılarının bulunduğu, ilgili yazılarda başvuranın giysi, kişisel hijyen ve temizlik malzemesi verilmesi talepleri hakkında Kurumun izlemesi gereken yolların belirtildiği, belirtilen yollarla birlikte Kurumun bütçesi dahilinde de başvuranın ihtiyaçlarının karşılanmasının uygun olacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte ilgili yazılarda başvuranın iddia ettiği üzere telefon kartı, çay gibi ihtiyaçlarının muhatap Kurum tarafından karşılanması gerektiğine dair herhangi bir ifadenin bulunmadığı anlaşılmıştır.

15. Başvuru dosyası incelendiğinde; muhatap İdare tarafından başvuranın nakdi yardım talebi üzerine ilgili sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları ile iletişime geçildiği, bununla birlikte farklı tarihlerde başvuranın taleplerini karşılamak üzere hijyen ve temizlik malzemelerinin verildiği, muhatap Kurumun talebi üzerine Türk Kızılayı tarafından Kurumda bulunan mahpuslara yönelik gerçekleştirilen kıyafet yardımından başvuranın da yararlandırıldığı, başvuranın birçok ihtiyacının Kurum sosyal marketinden karşılandığı görülmüş olup başvuranın maddi problemler yaşadığı ifadesi üzerine muhatap Kurumun mevzuata uygun olarak hareket ettiği ve uygulamanın ihlal oluşturmadığı değerlendirilmiştir.

16. Başvuran 21/12/2022 tarihinde infaz ve koruma memurları tarafından darp edildiğini, darp fiilinin güvenlik kameralarının göremeyeceği alanlarda gerçekleştirildiğini iddia etmektedir. Yaşama hakkının ihlali iddiasında olduğu gibi işkence ve kötü muamele iddiaları konusunda da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi “*makul şüphe bulunmaması*” ya da “*bütün makul kuşkunun ötesinde*” şeklinde bir kanıtlama standardı uygulamaktadır. Ancak Mahkeme, bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarsamaların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, *İrlanda v. Birleşik Krallık*, Başvuru No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161).

17. Kötü muameleye maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini de belirtmek gerekir (Anayasa Mahkemesi (AYM), *Beyza Metin*, Başvuru No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45). Başvuranın kötü muamele gördüğüne ilişkin anlatımları soyut iddiaları değil, somut fiillerin tasvirini içermelidir (AYM, *Cezmi Demir ve Diğerleri*, Başvuru No: 2013/293, 17/7/2014, para. 95). Her ne kadar başvuran 21/12/2022 tarihinde infaz ve koruma memurları tarafından darp edildiğini iddia etmiş olsa da konu hakkında herhangi bir somut belge sunmadığı, darp fiiline maruz kalınan yer veya saat bilgisine de yer vermediği, konu hakkında ilgili makamlara şikâyette bulunduğunu gösterir herhangi bir belgeye yer vermediği, iddianın yalnızca soyut ifadelerle dayandığı anlaşılmış olup başvuranın kötü muameleye maruz kaldığı iddiasının açıkça dayanakta yoksun olması nedeniyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

18. Sonuç olarak yukarıda açıklanan nedenlerle, başvuranın maddi sorunlar yaşamasına rağmen bulunduğu ceza infaz kurumunun kendisine gerekli yardımları sağlamadığı iddiası kapsamında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği, işkence ve kötü muameleye maruz kaldığına dair iddialarının ise kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

11/01/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye